

Universiteit
Leiden
The Netherlands

Agora-onderwijs met een bril op

Wijsman, J.; Roij, J. van; Schiffelers, F.; Kuijpers, A.

Citation

Wijsman, J., Roij, J. van, Schiffelers, F., & Kuijpers, A. (2023). Agora-onderwijs met een bril op. *Didaktief*, 53(1/2), 40-41. Retrieved from <https://hdl.handle.net/1887/3720152>

Version: Publisher's Version

License: [Creative Commons CC BY-NC-ND 4.0 license](https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/)

Downloaded from: <https://hdl.handle.net/1887/3720152>

Note: To cite this publication please use the final published version (if applicable).

Agora-onderwijs met een bril op

TEKST **JOËLLE WIJSMAN, JENS VAN ROIJ, FINN SCHIFFELERS EN ALMA KUIJPERS** GEPUBLICEERD OP **26-01-2023** GEWIJZIGD OP **26-01-2023**
BEELD **SHUTTERSTOCK**

Aan de hand van uitdagingen in de echte wereld (challenges) je leerproces vormgeven. Dat is wat Agora-onderwijs wil. Maar hoe zorg je ervoor dat leerlingen zich ook inhoudelijk verbreden en verdiepen? Perspectiefgericht onderwijs biedt kansen.

Het ICLON ontwikkelde perspectiefgericht onderwijs om leerstof- en leerlinggericht onderwijs te verrijken. Perspectieven zijn manieren van kijken, bevragen en omgaan met de wereld. Een bioloog stelt andere vragen dan bijvoorbeeld een historicus of een econoom. Perspectieven – ook wel ‘brillen’ genoemd – bieden een toegankelijke manier om leerstof te verbinden aan allerlei onderwerpen en thema's.

In schooljaar 2021-2022 zijn vijf Agora-coaches gestart met het gebruik van perspectieven bij de begeleiding van leerlingchallenges. Een onderzoeker keek mee hoe zij perspectieven inzetten en wat de effecten zijn op het leerproces van leerlingen.

*Perspectieven verbinden
leerstof aan allerlei
onderwerpen*

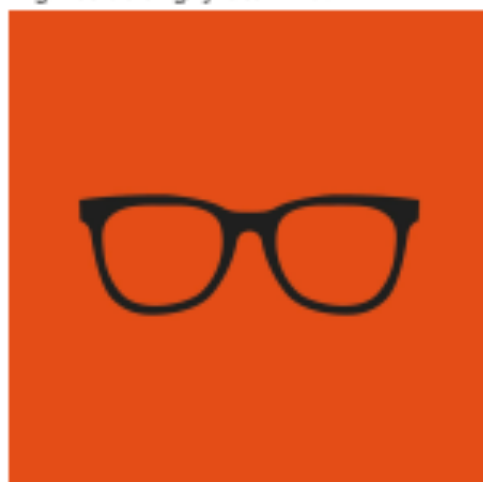
Iedere coach maakte om te beginnen een zogenoemd doelsysteem van zijn of haar manier van begeleiden. Hierin wordt het handelen verbonden met persoonlijke doelen en waarden. Daarnaast formuleerde elke coach voornemens voor het werken met de perspectieven. Tijdens het onderzoekstraject zijn de doelsystemen en voornemens van alle coaches tweemaal geëvalueerd en bijgesteld. Daarnaast zijn er materialen verzameld van leerlingchallenges en zijn er interviews gehouden met elf leerlingen.

Joëlle – Agora-coach:

'Soms is het ingewikkeld om alle leerlingen inhoudelijk te bevragen, sterker nog, dit kan niet. Met mijn achtergrond in de psychologie kan ik niet de juiste vragen stellen over DNA of formule 1. Mijn eerste voornemen was om een expert te vinden die deze inhoudelijke vragen wél kon stellen. Door leerlingen perspectieven te laten kiezen die zij nog niet kennen, ontdekken ze nieuwe interesses en talenten. Zo kunnen perspectieven ook een bijdrage leveren aan de toekomstmogelijkheden en het loopbaantraject van een leerling.

Mijn eerste doelen met perspectieven waren voornamelijk gericht op het netwerken en het loopbaantraject van leerlingen. De verdiepende en verbredende werking van de perspectieven lenen zich hier goed voor. Later kwam ik erachter dat ik het vergroten van het eigenaarschap van de leerling het belangrijkste vind.

Perspectieven helpen om een leerling onbekendere aspecten te laten onderzoeken en op zoek te laten gaan naar experts. Hierdoor konden ze op een veilige manier buiten hun comfortzone stappen, leerden ze meer en hadden ze meer het gevoel sturing te kunnen geven aan hun leerproces. Tijdens het onderzoek heb ik mijn opbrengsten, inzichten en groei toegankelijk gemaakt voor collega's. Door hierover het gesprek te voeren, konden we met en van elkaar leren.'

Jens – derdejaars leerling Agora:

'Ik heb perspectieven gebruikt bij mijn formule 1-challenge. Ik vind formule 1 leuk om te kijken en wilde weten wat er allemaal achter de schermen gebeurt. Bij deze challenge heb ik vier brillen gekozen: de geldbril (economisch perspectief), de milieubrill (milieuperspectief), de tijdreisbril (historisch perspectief) en de helikopterbril (filosofisch perspectief). De vragen die ik gebruikte, waren: hoeveel kost een formule 1-auto? Hoe kan je formule 1 zo milieuvriendelijk mogelijk maken? Hoe heeft formule 1 zich door de jaren heen ontwikkeld? Wat voor invloed heeft formule 1 op de nationale en/of wereldeconomie?

Deze vragen heb ik onderzocht met experts zoals een economie- en scheikundedocent. Samen hebben we de vragen wat professioneler gemaakt. Daarna ben ik met hun hulp en die van internet op zoek gegaan naar antwoorden.

Ik heb natuurlijk veel over formule 1 geleerd, maar ik weet nu ook beter hoe ik het beste mensen kan aanspreken. Eerst vond ik dit nog lastig, maar omdat ik vier experts had gekozen bij mijn challenge heb ik dit vaak moeten oefenen. Ik heb ook ervaren dat je veel leert door andere perspectieven te kiezen dan die je meestal kiest. Normaal zou ik de ontwerpbril hebben gekozen, omdat ik het leuk vind om dingen te maken.'

Finn – derdejaars leerling Agora:

'Ik kwam op het idee van een challenge over DNA door de vraag op een website: "zit er DNA in een banaan?". Daar stond een proef waar ik graag mijn challenge van wilde maken. Ik had onder andere de volgende vragen bedacht: kan DNA bewerkt worden door de mens (het technologisch perspectief met de ontwerpbril)? Wat zou er gebeuren als we allemaal genetisch hetzelfde zouden zijn (het filosofisch perspectief met de helikopterbril)? Hoe kan kennis van DNA bijdragen aan een beter milieu (de milieubrill)?

*'Zit er DNA in
een banaan?'*

Door vragen te stellen aan experts binnen en buiten school en door online te zoeken heb ik mijn vragen beantwoord. Ik heb in deze challenge veel geleerd over DNA. Zo is het opgebouwd uit nucleïnezuren, die weer bestaan uit desoxyribose, een fosfaatgroep en één van de basen thymine, adenine, guanine of cytosine. Ook weet ik nu hoe DNA bewerkt kan worden met crispr-Cas. Daarnaast heb ik geleerd hoe je mensen kan benaderen met vragen en hoe ik online informatie kan vinden.'

Joëlle Wijsman werkt als Agoriaans leraar bij Wings Agora Roermond, Jens van Rooij en Finn Schiffelers zijn leerlingen van Wings Agora Roermond. Alma Kuipers werkt als onderzoeker bij het ICLON, Universiteit Leiden.

Bron

Janssen, F.J.J.M., Hulshof, H. & Van Veen, K. (2018). *Wat is echt de moeite waard om te onderwijzen? Een perspectiefgerichte benadering*. Leiden/Groningen: UFB.

Op www.iclon.nl/perspectieven is meer informatie te vinden over perspectiefgericht onderwijs, en staan links naar artikelen en een webinar. Het boek *Wat is echt de moeite waard om te onderwijzen*, dat gratis te downloaden is via de website, bevat veel voorbeelden van mogelijkheden om leerstofgericht onderwijs te verrijken met perspectieven.

Dit artikel verscheen in Didactief, januari/februari 2023.

Verder lezen

¹ [Kerndoelen herzien? Ja graag. Maar hoe dan?](#)

